

SANDIK KURULU ÜYELERİ VE MÜŞAHİTLER (GÖZLEMCİLER) İÇİN REHBER

**CUMHURBAŞKANI ve
28. DÖNEM MİLLETVEKİLİ
GENEL SEÇİMİ - 2023**

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	3
a. Seçim Bölgesi, Sandık Çevresi, Oy Sandığı	3
b. Sandık Çevresinde Bulunabilecekler (135 sayılı Genelge m. 19)	3
2. SANDIK KURULU (135 sayılı Genelge m. 2, 3, 4)	4
a. Müşahit	4
b. Müşahidin Sandık Başında Bulunma Hakkı	6
c. Sandık Kurulu Üyelerinin Görev Yerine Gelmemesi	6
d. Sandık Kurullarınca Yapılacak İşlemler ve Alınacak Tedbirler (135 sayılı Genelge m. 22)	7
e. Sandık Kurulu Üyesinin ve Müşahidin Oy Kullanması	7
f. Kullanılacak Oy Pusulaları ve Zarf	8
3. OY KULLANMA ÖNCESİ İŞLER	8
4. OY VERME VE ÖNEMLİ KONULAR	9
a. Oy Kullanma Saatleri (135 sayılı Genelge m. 25)	10
b. Kimler Oy Kullanabilir?	10
c. Kimlik Tespiti (135 sayılı Genelge m. 27)	12
d. Oy Verme Sırasında Dikkat Edilecekler	12
e. Telefon, Ses ve Görüntü Kayıt Cihazı (135 sayılı Genelge m. 28)	14
f. Medya Mensupları (135 sayılı Genelge m. 19)	14
g. Oy Kullanma Bitiminin İlanı (135 sayılı Genelge m. 34)	14
5. SEYYAR SANDIKLAR (135 sayılı Genelge m. 35)	15
6. OY SAYIM VE DÖKÜMÜ	16
a. Oylar Sayılmadan Önce Yapılacaklar (135 sayılı Genelge m. 38)	16
b. Sandığın Açılması (135 sayılı Genelge m. 39)	17
c. Geçersiz Zarflar (135 sayılı Genelge m. 39)	17
d. Zarfların Ayrılması (135 sayılı Genelge m. 39)	18
e. Zarfların Açılması, Oyların Sayımı ve Dökümü (135 sayılı Genelge m. 40)	19
f. Geçersiz Oy Pusulaları (135 sayılı Genelge m. 41)	23
g. Geçersiz Sayılmayan Oy Pusulaları (135 sayılı Genelge m. 41)	23
h. Hesaba Katılan ve Katılmayan Oy Pusulaları (135 sayılı Genelge m. 42)	24
7. SONUÇ İLANI (135 sayılı Genelge m. 43, 44)	25
a- Müşahidin Tutanağı Siyasi Partiye Ulaştırması	26
b- Oy Torbasının İlçe Seçim Kuruluna Teslimi (135 sayılı Genelge m. 45)	27
8. ŞİKAYET VE İTİRAZ	28
a- Şikayet (135 sayılı Genelge m. 47)	28
b- Şikayette Bulunabilecekler (135 sayılı Genelge m. 48)	28
c- İtiraz (135 sayılı Genelge m. 53)	29

1. GİRİŞ

a. Seçim Bölgesi, Sandık Çevresi, Oy Sandığı

Her muhtarlık bir seçim bölgesidir. Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir. Seçimlerde şeffaf oy sandıkları kullanılmaktadır.

b. Sandık Çevresinde Bulunabilecekler (135 sayılı Genelge m. 19)

- Müşahitler (gözlemciler),
- Sandık kurulu başkanı ve üyeleri,
- Adaylar,
- Milletvekilleri,
- Sandık seçmen listesinde adı yazan seçmenler,
- Bina sorumluları,
- Çağrı veya ihbar üzerine gelen görevli kolluk güçleri,
- Siyasi partilerin seçim kurullarına bildirdikleri itiraza yetkili kişiler (seçim kurullarının kendilerine önceden verdikleri belgeler ile),

sandık çevresinde bulunabilirler.

ÖNEMLİ !

Çağrı veya ihbar üzerine sandık çevresine gelen kolluk güçleri, gelme sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılmak zorundadır.

ÖNEMLİ !

Sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kişilerin buralara serbestçe girmesi engellenemez. Böyle bir durumda ilçe seçim kuruluna başvurulmalıdır.

2. SANDIK KURULU (135 sayılı Genelge m. 2, 3, 4)

Sandık kurulu, kamu görevlisi bir başkan, bir memur üye ile beş partinin belirleyeceği birer üyeden oluşan yedi kişilik kuruldur.

a. Müşahit

Sandık işlemlerini takip etmek üzere, siyasi partilerin ve adayların kamu hizmetinden yasaklı olmayan ergin kişiler arasından belirlediği, oy kullanma, sayım – döküm, tasnif ve tutanakların tutulması işlemlerini takip eden yetkiliye “**gözlemci**” veya “**müşahit**” denir.

Müşahit, seçimin tarafsız bir şekilde yürütölüp yürütölmediği, sandık kurulunun görevini gerektiği şekilde yapıp yapmadığı gibi hususları denetler. Herhangi bir aksaklıkta;

- Şikayet hakkını **mutlaka** kullanır.
- Şikayetin reddi halinde;
 - Bu şikayetini sandık kurulu tutanak defterine **mutlaka** işletir,
 - Ret kararının bir örneğini alır,
 - İlçe seçim kuruluna bu konuda **mutlaka** itirazda bulunur (veya müşahidi olduğu partinin itirazda bulunmasını **sağlar**).

Oy verme süresi bitip, oylar sayıldığında, oy sayılarının yazıldığı **ıslak imzalı ve mühürlü** sandık sonuç tutanaklarını varsa müşahidi olduğu partinin okul sorumlusuna ya da bizzat ilçe başkanlığına en kısa zamanda ulaştırır. Müşahit sandık başında sürekli bulunarak;

- Sandık kurulunun oy kullanılması hazırlıklarını doğru yapıp yapmadığını,
- Oy zarfının ve oy pusulalarının sayılıp sayılmadığını,
- Oy zarfının üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührünün olup olmadığını,

- Oy pusulasının arkasında sandık kurulu mührünün olup olmadığını,
- Seçmenlerin kabine cep telefonu veya görüntü kaydedici cihazlarla girip girmediğini,
- Engellilere ve okuma yazma bilmeyenlere kanuna uygun oy kullandırılıp kullandırılmadığını,
- Oy kullanmaya gelen seçmenin;
 - Genelge'nin 27'nci maddesinde sayılan oy kullanmaya uygun kimlik belgesi olup olmadığını,
 - Kimlikte bulunan fotoğraftaki kişi olup olmadığını,
 - Sandık seçmen listesinde kaydının olup olmadığını,
 - Bulunan kaydın imza kısmında daha önce oy kullandığına dair imza olup olmadığını veya oy kullanamayacağına dair herhangi bir şerh olup olmadığını,
- Oy kullanan seçmenin, listede sadece adının karşısını imzalayıp imzalamadığını,
- Oy kullanma saatinin bitiminde;
 - Sandık başında kaç kişi bulunduğunu,
 - Bu kişilerin kimliklerinin toplanıp toplanmadığını,
- Oy kullanma saatinin bitiminden sonra gelen kişilere oy kullandırılıp kullandırılmadığını,
- Zarf sayısı ile oy kullanan seçmen sayısının birbirini tutup tutmadığını,
- Oy pusulalarının doğru sayılıp sayılmadığını,
- Çıkan oyların doğru ittifak, parti ya da adaya yazılıp yazılmadığını,
- Geçersiz oy pusulalarının ve zarfların ayrı paketlenip paketlenmediğini,
- Yırtılan, çizilen, üzerine işaret konulan, ittifak dışındaki birden fazla partiye, birden fazla ittifaka ya da birden fazla adaya mühür basılan oy pusulalarının geçersiz sayılıp sayılmadığını,
- Sandık sonuç tutanaklarının toplam oy sayılarını gösterir kısmının doğru doldurulup doldurulmadığını, bu kısmın, oy toplamaları ile tutup tutmadığını,
- Sandık sonuç tutanaklarının imzalanıp imzalanmadığını ve mühürlenip mühürlenmediğini,

kontrol etmelidir.

b. Müşahidin Sandık Başında Bulunma Hakkı

Oy vermenin başlangıcından itibaren müşahitlerin, tüm işlemleri takip etmek ve denetlemek, tutanağa geçirilip geçirilmediğini kontrol etmek ve gerektiğinde itiraz etmek üzere sürekli sandık çevresinde bulunma hakkı vardır.

Sayım döküm başladıktan sonra, sandık başında 5'ten fazla siyasi parti müşahidinin bulunması halinde bunlardan isimleri kura çekilerek belirlenen beş müşahid sandık başında bulunabilir. Diğerleri salonda kendilerine ayrılan yerden işlemleri izleyebilirler.

ÖNEMLİ !

Müşahitler, ilçe başkanlıklarından aldıkları "Müşahit Belgesi" (Gözlemci Belgesi) ile sandık çevresinde bulunabilirler. **Müşahit belgelerinin ilçe seçim kurulu tarafından onaylanmasına gerek yoktur.** Gerekirse geçerli bir kimlik belgesi ile birlikte ibraz edilir.

Sandık kurulu üyeleri ve müşahitler, diğer müşahitlerin belgelerinin de kontrol edildiğinden emin olmalıdır.

c. Sandık Kurulu Üyelerinin Görev Yerine Gelmemesi

Sandık kurulu sabah en geç saat 07.00'de asıl üyeleri ile oluşturulur. Gelmeyen asıl üye yerine aynı partinin gönderdiği yedek üye geçer. Ancak yedi kişi toplanamazsa başkan ve üç üyenin toplanmasıyla kurul oluşur ve çalışmaya başlar. Diğer üyelerin tamamlanması beklenmez. Sandık kurulunun dört kişiyi de bulamaması durumunda sandık başkanı eksiklikleri oradaki okuryazar herhangi bir seçmeni kurulda görevlendirerek çalışmaya başlar.

ÖNEMLİ !

Böyle bir durumla karşılaşırsa, **mutlaka** sandık kuruluna başvurmali ve kurulda asil üye olma imkanini kullanmalidir. Başkan ve üyelerin yemin etmesi ile sandık kurulu oluştuktan sonra, görev için gelen yeni üye sandık kuruluna dahil edilmez.

d. Sandık Kurullarınca Yapilacak İşlemler ve Alinacak Tedbirler (135 sayili Genelge m. 22)

Sandık kurulunca alınması gereken tedbirler ve yapılması gereken işlemler üzerinde anlaşma olmadığı takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur. Ancak kanunun emrettiği uygulamalarla ilgili oylamayla başka yönde bir karar alınamaz.

E- Sandık Kurulu Üyesinin ve Müşahidin Oy Kullanması

Sandık kurulu başkanı ve asil üyelerinin kimlik bilgileri, görevli oldukları sandık seçmen listesinin sonuna eklenmiştir. Bu kişiler görevli oldukları sandıkta oy kullanabileceklerdir. Bu kişilerin asil seçmen kayıtlarının bulunduğu sandık seçmen listesinde isimlerinin karşısında “**Sandık Görevlisidir. Oy Kullanamaz.**” ibaresi bulunmaktadır.

Gelmeyen sandık kurulu üyesinin yerine görev alanlar ise, uygun bir zamanda kendi sandıklarında oylarını kullanmalı ve görev yaptıkları sandıklara dönmelidirler.

Müşahit, seçmen kaydının bulunduğu sandıktan başka bir sandıkta görev yapabilir. Bu durumda, sabah görevli olduğu sandıkta görevine başlamalı, uygun bir zamanda seçmen kaydının bulunduğu kendi sandığında oyunu kullanmalı ve görevli olduğu sandığa dönmelidir.

f. Kullanılacak Oy Pusulaları ve Zarf

Seçimde“Türkiye CumhuriyetiYüksek Seçim Kurulu”filigranlı sarı renkli zarf, milletvekili seçimi için beyaz renkli oy pusulası, cumhurbaşkanı seçimi için cumhurbaşkanı adaylarının isim ve resimlerinin yer aldığı beyaz renkli oy pusulası kullanılacaktır. **“TERCİH”** veya **“EVET”** mühürleri ile oy kullanılır.

3. OY KULLANMA ÖNCESİ İŞLER

Sandık kurulu oy vermenin başlamasından en az bir saat önce, saat 07.00’de sandık başında toplanarak ant içer. Asıl ve yedek sandık kurulu üyeleri ve müşahitler, seçim günü oy kullanma başlamadan en az bir buçuk saat önce, yani saat 06.30’da oy verme yerine gelmiş olmalıdırlar.

Erken saatte sandık başında olmak çok önemlidir. Sandığın boş şekilde mühürlenmesi, oy pusulaları ve zarfların sayılması, ayrı ayrı mühürlenmesi gibi önemli işlemlerin kontrol edilememesi halinde, oy/sandık güvenliği riske girebilir.

Sandık Kurulunun öncelikle yapması gerekenler;

- Sandık kurulunda yer alan başkan ve üyeler birer birer ant içerler.
- Başkan sonra seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit ederek sandığın kapağını kapatır ve sandık kurulu mührü ile mühürler.
- Başkan oy pusulalarını sayar; her birinin arkasını sandık kurulu mührü ile mühürler ve birleşik oy pusulalarının sayısı ile her birinin arkasının sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.
- Sandık kurulu oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine sandık kurulu mührünü basar ve zarfların sayısı ile her birinin ön yüzünün sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.

ÖNEMLİ !

- Sandık kurulu mührü ve **“TERCİH”** veya **“EVET”** mühürlerinin bulunduğu kesenin mühürlü olduğuna,
- Birleşik oy pusulası paketlerinin açılmamış olduğuna,

dikkat edilmelidir.

Aksi durumun tespiti halinde sandık kurulu üyesi veya müşahit bu durumun tutanak defterine geçirilmesini sağlamalı, tutanak defterine geçirilmediği halde ise şikayet hakkını kullanmalıdır.

Bu işler tamamlandıktan ve saati geldiğinde, oy verme işlemine geçilir.

4. OY VERME VE ÖNEMLİ KONULAR

Cumhurbaşkanı seçimi ve milletvekili seçimi için ayrı oy pusulaları tek zarfta kullanılır.

Cumhurbaşkanı seçimi için; Cumhurbaşkanı oy pusulasında “Cumhurbaşkanı Adayları” belirtilerek adayların fotoğrafı, adı ve soyadı yer alır. Oy, ilgili adaya ait alana **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührünün basılmasıyla kullanılır.

Seçimin ikinci tura kalması durumunda tek aday kalmışsa oylama referandum şeklinde yapılır ve **“Evət”** / **“Hayır”** ibareleri yazılı oy pusulası kullanılır.

Milletvekili seçimi için; milletvekili birleşik oy pusulasında ittifak unvanı; ittifak unvanı bölümü altında ittifaka katılan siyasi partiler; diğer siyasi partiler ve bağımsız adayların adı ve soyadı yer alır. Oy, ittifak unvanı, ittifaka katılan siyasi partiler, diğer siyasi partiler veya bağımsız adaylardan birine ait alana **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührünün basılmasıyla kullanılır.

İttifak alanı; ittifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dahil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamını oluşturan çerçevenin içini ifade eder.

Seçmen, oy pusulasında ittifak alanı içinde herhangi bir yere, bir ya da birden fazla kez mühür basabilir.

a. Oy Kullanma Saatleri (135 sayılı Genelge m. 25)

Oy verme saat 08.00'de başlar ve 17.00'de biter. Oy vermenin, saatinde başlayıp başlamadığı ve saatinde tamamlanıp tamamlanmadığı tutanak altına alınmalıdır.

Oy verme süresi bittiğinde (saat 17.00'de) sandık başında hazır bulunan seçmenlerin kimlikleri toplanır. Sadece bu seçmenler oy kullanabilir. 17.00'den sonra sandık başına gelenler oy kullanamaz. Oy verme saatinden sonra gelen seçmenlere oy kullandırılmaya devam edilirse, müşahit tarafından şikayet yolu ile sandık kuruluna başvurulmalıdır. Şikayet ve verilen karar tutanak defterine geçirilmelidir. Gerekliyse itiraz süreci başlatılmalıdır.

b. Kimler Oy Kullanabilir?

Yalnızca "o sandık seçmen listesinde" adı yazılı olan kişiler oy kullanabilirler.

O sandıkta görevli olanların isimleri, İlçe Seçim Kurulu tarafından görev yapacakları yerdeki önceden belirlenmiş bir sandığın seçmen listesine eklenmiştir. Bu görevliler de yalnızca bu sandıkta "**Örnek-142**" belgelerini sandık kuruluna ibraz ettikten sonra oy kullanabilir, başka bir sandıkta oy kullanamazlar. Bunun dışında seçmen listesinde adı yer almadığı halde görevlendirilmiş ve elinde o sandıkta oy kullanabileceğini gösterir "**Örnek-142**" belgesi bulunan

kişiler adı sandık seçmen listesine yazıyla eklenerek oy kullanabilirler. Bu kişilerin oy kullandıkları sandık kurulu başkanı tarafından kendi sandığına bildirilir.

Sandık kurulu, bu madde kapsamında oy kullanan kimselerin ilgili belgelerini, oy verme işleminden önce alır. Bu belgeler, diğer seçim evrakı ile birlikte ilçe seçim kuruluna teslim edilir.

ÖNEMLİ !

“Örnek-142” belgesiyle mükerrer oy kullanma ihtimali bulunmaktadır. Bu nedenle **“Örnek-142”** belgesiyle sandık seçmen listesine elle yazılarak oy kullanan kişilerin T.C. kimlik numarası, adı ve soyadı bilgileri, sandık kurulu üyesi veya müşahit tarafından temsil ettiği partiye bildirilmeli ve **“Örnek-142”** belgesinin sandık kuruluna teslim edildiğinden emin olunmalıdır.

ÖNEMLİ !

İlçe seçim kurullarınca verilmiş belgesi olmayan hiçbir görevli, kendi sandığı dışında oy kullanamaz.

Ayrıca;

- Milletvekilleri, milletvekili kimliği ve seçmen bilgi kağıdı ile;
- Cumhurbaşkanı ve milletvekili adayları ise herhangi bir il seçim kurulunca cumhurbaşkanı veya milletvekili adayı olduklarına ilişkin meşruhat verilmiş seçmen bilgi kağıtları ile;

diledikleri sandıkta oy kullanabilirler. **(135 sayılı Genelge m. 33)**

Zihinsel engelli kişiler seçmen listesinde bulunmazlar. Ancak, vatandaşın sandık seçmen listesinde adının bulunması halinde, o kişinin zihinsel engelli olup olmadığının tespit edilmesi sandık kurulu başkanı, üyeleri veya müşahitlerin yetkisinde değildir. Bu kişiler oylarını kullanırlar ancak oy kullanması için bir fiziksel engeli yoksa oy kullanma kabinine başka kimse giremez.

c. Kimlik Tespiti (135 sayılı Genelge m. 27)

Seçmen, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan; Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı, geçici kimlik belgesi, nüfus cüzdanı, resmi dairelerce verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, hakim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı, avukat, noter ve askeri kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmi nitelikteki belgelerden biri ile oy kullanabilir.

ÖNEMLİ !

Fotoğraflı ve T.C. kimlik numaralı olarak belirtilen kimlik tiplerinden biri ile kimlik tespiti yapılamayanlar oy kullanamazlar. Ancak T.C. kimlik numarası olmayan fotoğraflı resmi kimlik belgesinin yanı sıra nüfus müdürlüğünden alınan nüfus kayıt örneği veya seçmen bilgi kağıdının ibrazı halinde oy kullanılabilir.

ÖNEMLİ !

Sandık başına gelen kişinin görünüşüyle kimliğindeki fotoğrafının uyuşup uyuşmadığı kontrol edilmelidir.

d. Oy Verme Sırasında Dikkat Edilecekler

Sandık başında seçmene; vereceği oy hakkında hiç kimse müdahale, telkin ve tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz.

Görme engelli seçmenler Yüksek Seçim Kurulunca oy pusulalarına uygun olarak hazırlanan şablon ile oylarını kullanabileceklerdir. Talep etmeleri halinde sandık kurulu başkanı, akrabalarından biri, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımıyla oy pusulası şablona yerleştirilmek suretiyle oylarını KENDİLERİ kullanabilirler (**135 sayılı Genelge m. 30**).

Şablon kullanmayacak görme engelliler ile elleri eksik olanlar, felçliler veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olanlar, o seçim çevresi seçmeni olan akrabaları ya da başka bir seçmen yardımıyla oylarını kullanırlar **(135 sayılı Genelge m. 30)**. Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez.

Sandık başkanı ya da kurul üyeleri oy kullanma kabinine seçmenle birlikte kesinlikle giremezler **(135 sayılı Genelge m. 32)**.

Okur-yazar olmayanlara sandık alanında başkaları yardımında bulunamaz. Ancak seçmen talep ederse sandık kurulu başkanı gerekli açıklamada bulunabilir. Bu açıklama sırasında başkanın seçmeni herhangi bir tarafa yönlendirmemesine dikkat edilmelidir. Okuryazar olmayan seçmenle birlikte oy verme kabinine kimse giremez **(135 sayılı Genelge m. 31)**.

Seçmen kapalı oy verme yerinden çıkmadıkça hiç kimse oraya giremez. Oy pusulasını hazırlamak için kapalı oy verme yerinde gerekli normal süreden fazla kalan seçmenler sandık kurulu başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen oradan çıkarılır **(135 sayılı Genelge m. 29)**.

ÖNEMLİ !

Sandık Kurulu üyeleri ve müşahitler (kendi sandığına giderek oyunu kullanıp geri dönme hariç olmak üzere), oy kullanma süresince asla sandık başından ayrılmamalıdır.

Oy kullanan seçmen sandığa oyunu attıktan sonra, seçmen listesinde adının karşısını imzalar. İmza atamayanların sol elinin başparmağının izinin alınmasıyla yetinilir. Bu parmağı olmayan seçmenin hangi parmağı bastığı yazılır, hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adı karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır.

Kişinin sadece adının karşısını imzaladığı kontrol edilmelidir. Aksi durum varsa şikayet yöntemine başvurulmalıdır. İmza işleminin oy kullanmadan **sonra** yapılması gerekir. İmza atma işlemi için imza cetvelinin kullanılması gerekir.

Bir seçmenin adının karşısında imza bulunması halinde o seçmene oy kullandırılmaz. Bu nedenle imzanın doğru alana atılması çok önemlidir.

e. Telefon, Ses ve Görüntü Kayıt Cihazı (135 sayılı Genelge m. 28)

Seçmene;

- Cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu,
 - Bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakılması gerektiği,
- mutlaka** hatırlatılmalıdır. Ancak, seçmenin üst araması yapılamaz.

f. Medya Mensupları (135 sayılı Genelge m. 19)

Medya mensuplarının sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü ve bilgi elde etmeleri serbesttir.

g. Oy Kullanma Bitiminin İlanı (135 sayılı Genelge m. 34)

Oy verme işlemi bittiğinde, sandık kurulu başkanı bunu yüksek sesle ilan eder ve oylamanın bittiği saati tutanak defterine geçirir.

Sandık seçmen listesinde olanların tümü oyunu kullanmış olsa bile saat 17.00'dan önce sandıklar kesinlikle açılmaz.

5. SEYYAR SANDIKLAR (135 sayılı Genelge m. 35)

İlçe merkezinde, devamlı yatağa bağımlı kişilerin oy kullanması için seyyar sandık veya sandıklar oluşturulmasına karar verilmiş olabilir.

Seyyar sandıklar ilçedeki bir sandık ile ilişkilendirilir.

Seyyar sandık kurullarının üye sayısı diğer sandıklar ile aynıdır.

Seçim günü seyyar sandık kurulu başkan ve üyeleri saat 06.00'da ilçe seçim kurulunda hazır bulunurlar. İlçe seçim kurulu seyyar sandık kuruluna araç tahsisi yapar ve gerekli materyalleri verir.

Oy kullanma saati başladıktan sonra seyyar sandık kurulları, kendi planlamalarına göre oy kullanacak kişilerin adreslerine giderek seçmenin oy kullanmasını sağlar.

Seyyar sandık kurulunun gittiği adreste kapının makul sürede açılmaması durumunda tutanağa geçirilir ve bir daha o adrese gidilmez.

Seçmenin oyunu gizlilik içinde kullanması için gerekli önlemler alınır ve karton oy verme kabinin kullanılması sağlanır.

Seyyar sandık kurulunun 17.00'den önce listedeki tüm seçmenlere oy kullandırmış olması halinde kurul, ilişkilendirildiği sandığın bulunduğu yere gider ve oy kullanma saatinin bitmesini burada bekler.

Seyyar sandık kurulunun 17.00'den önce listedeki seçmenlerin tümüne gidememiş olması halinde, seyyar sandık kurulu oy kullandırma işlemine tüm seçmenlere gidene dek devam eder. Seyyar sandık kurulu gelmeden, bu seyyar sandığın ilişkilendirildiği sandık, sayım döküm işlemine başlayamaz.

6. OY SAYIM VE DÖKÜMÜ

Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler. Sayım ve döküm sırasında sandığın bulunduğu odanın kapısı açık tutulur. Sandıklar, sayım ve döküm işlemleri bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz. Sandık ile ilişkilendirilmiş bir seyyar sandık varsa, seyyar sandık kurulu gelmeden sayım döküme geçilmez.

Başlamadan önce:

- Sandık kurulu, sayımın rahatça yürütülebilmesi için belli bir mesafe belirleyerek gerekli tedbirleri alır.
- Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır.
- Oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir.
- Sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı tespit edilir. (Elle yazılanlar hariç)
- **“Örnek-142”** belgesiyle oy kullanıp seçmen listesine elle yazılanların sayısı tespit edilir.
- Sandık seçmen listesinde adları hizasındaki imza veya parmak izleri sayılarak oy vermiş olanların toplamı tespit edilir.
- Bu sayılar her bir seçim türü için hazırlanmış ilgili sandık sonuç tutanaklarına geçirilir ve sonuç yüksek sesle ilân edilir.

a. Oylar Sayılmadan Önce Yapılacaklar (135 sayılı Genelge m. 38)

- Kullanılmayan oy pusulaları ve zarflar sayılır.
- Bu sayı oy kullanan seçmen sayısı ile toplanır ve ilk teslim alınan pusula ve zarf sayısı ile karşılaştırılıp, rakamların birbirini tutup tutmadığı denetlenir.
- Daha sonra, kullanılmayan oy pusulaları ve zarflar ayrı ayrı paket haline getirilerek mühürlenir, üzerlerine sayıları yazılır.
- Kullanılmayan birleşik oy pusulası ve zarf sayısı, her bir seçim türü için hazırlanmış ilgili sandık sonuç tutanaklarına geçirilir.

- Sandık kurulu başkanı, “**TERCİH**” veya “**EVET**” mühürlerini bir zarfa koyarak bu zarfın ağzını kapatır ve sandık kurulu mührü ile mühürler; bu zarfı, kullanılmamış ve paketlenmiş olan oy pusulaları ve zarflarla birlikte torbaya koyar, torbanın bu kısmını iple bağlanıp birinci boğumu oluşturur.

Sandık ile ilişkilendirilmiş bir seyyar sandık varsa, seyyar sandık kurulu, zarfların geçerliliği kontrolünü yapar, zarfları sayar, bu zarfları ilişkilendirildiği sandık kuruluna uygunluk tutanağıyla teslim eder.

b. Sandığın Açılması (135 sayılı Genelge m. 39)

Sandık, oy verilen yerde hazır bulunanların huzurunda açılır. Sandıktan çıkan zarflar açılmadan sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, oy zarfları üçüncü kez sayılır ve bu sayım sonucuna göre zarf sayıları her bir seçim türü için hazırlanmış ilgili sandık sonuç tutanaklarına geçirilir.

Bütün zarflar sayıldıktan sonra, geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

c. Geçersiz Zarflar (135 sayılı Genelge m. 39)

- Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı olmayan kâğıttan imal edilmiş olan,
- Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
- Üzerinde İlçe Seçim Kurulu mührü bulunmayan,
- Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan,
- Tamamı yırtılmış olan,
- Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan

zarflar geçersiz sayılır.

NOT: Ancak, sandık kurulunun ihmali nedeniyle, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan zarflardan Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunanlar ve üzerinde leke veya çizik bulunsada dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır.

d. Zarfların Ayrılması (135 sayılı Genelge m. 39)

Sandık kurulu, sandıktan çıkan zarfları yukarıda anlatıldığı şekilde geçerli ve geçersiz olarak ikiye ayırır. Bu işlem yapılırken itiraza uğrayan zarflar olursa, bunlar da bir kenara konulur.

Önce, itiraza konu olan zarflar tek tek kontrol edilir ve bu zarfların geçerli mi geçersiz mi olduğu konusunda kurul tarafından karar verilir. İtirazlı zarflardan geçerli olduğuna karar verilenler, geçerli zarflarla birleştirilir. Sonrasında, geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı ayrı ayrı tutanağın ilgili yerlerine işlenir.

Geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Geçerli ve geçersiz zarfların sayıları toplanır ve oy kullanan seçmen sayısı ile karşılaştırılır. Geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise herhangi bir sorun yoktur ve başkaca bir işlem yapılmaz.

Geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı, oy kullanan seçmen sayısından daha fazla çıkarsa, burada bir sorun vardır. Çünkü oy kullanan seçmen sayısından daha fazla sayıda zarf çıkmış demektir.

Bu durumda eşitliği sağlayabilmek için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısı düşüldükten sonra hala zarf sayısı oy veren seçmen sayısından fazla ise, sandık kurulu başkanı geçerli

zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişigüzel çeker ve çekilen bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı her bir seçim türü için ilgili sandık sonuç tutanağına yazılır.

Yukarıda belirtilen işlemler bittikten sonra geçerli oy zarfları sandığın içine tekrar konulur.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

ÖNEMLİ !

Geçersiz zarflar yakılmaz. Geçersiz zarflar çıkartıldıktan sonra kalan zarf sayısı oy veren seçmen sayısından hala fazla çıkarsa, yukarıda anlatıldığı gibi gelişigüzel çekilen geçerli oy zarfları yakılır. Geçersiz zarflar ayrıca paketlenerek üzerine sayısı yazılır.

Sandık kurulu, zarf sayım işlemini bitirdikten sonra seyyar sandıktan gelen zarflar ile sandıktan çıkan zarfları karıştırır.

Seyyar sandık kurulu ile ilişkilendirilen sandık kurulu, seyyar sandık kurulu gelmeden ve uygunluk teslim tutanağı ile seyyar sandık kuruluna ait zarflar teslim alınmadan kendi sandığını açamaz.

Bundan sonra sayım ve döküm işlemlerine geçilir. Artık zarfların açılması ve oyların sayılması aşamasına gelinmiştir.

e. Zarfların Açılması, Oyların Sayımı ve Dökümü (135 sayılı Genelge m. 40)

Oyların sayım ve dökümüne derhal başlanır, açık ve aralıksız yapılır. Yapılacak şikâyet ve itirazlar, işi durdurmaz.

Sandık kurulu başkanı, pusulaların sayımı ve dökümü için görev dağılımı yapar.

Başkan,

- Bir üyeyi sandıktaki zarfları kendisine vermek,
- İki üyeyi okunan oy pusulalarını sayım ve döküm cetvellerine işlemek,
- Bir üyeyi okunan ve dökümü yapılan oy pusulalarını ve açılan zarfları masa üzerine düzenli biçimde yerleştirmek ve korumak üzere, görevlendirir.

Sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye, oy zarfını sandıktan teker teker alarak başkana verir. Başkan oy zarfını açar. Aynı zarf içinde birden fazla oy kullanıldığından, zarfın içinden çıkan oy pusulaları okunmadan önce, seçim türüne göre ters çevrilerek tasnif edilip masanın üzerine konulur.

Oy zarfı içinden eksik oy pusulası çıkmış ise eksik çıkan oyların hangi seçim türüne ait olduğu ve sayısı ile içinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı toplamı, zarfların açılması bittikten sonra tespit edilip sandık sonuç tutanağına işlenir.

Önce Cumhurbaşkanı seçimine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

Cumhurbaşkanı seçimi için;

- Oy pusulası üzerinde hangi cumhurbaşkanı adayına ait yere **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührü basılmış ise, o cumhurbaşkanı adayının adı ve soyadı okunur.
- Cumhurbaşkanı adayının aldığı her oy, sayım ve döküm cetvelinde işaretlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapıp yapılmadığı, sandık kurulu başkanı tarafından sürekli denetlenir. Sayım esnasında iki cetvel tutulur ve bu cetvellerin birbirini tutup tutmadığı kontrol edilir. Cetvellerdeki sayılar birbirini tutmuyorsa yeni bir sayım yapılır. Daha sonra milletvekili seçimine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

Milletvekili seçimi için (Milletvekili seçimi için de oy sayımı işlemleri tamamlanmadan sandık başından ayrılmamak gereklidir);

- Milletvekili birleşik oy pusulasında ittifak alanı içindeki herhangi bir yere, ittifaklar dışındaki diğer siyasi partilere ya da bağımsız adaylara ait alanlardan yalnız birine girecek şekilde basılmış oy pusulaları geçerlidir.
- Seçmen, oy pusulasında ittifak alanı içindeki herhangi bir yere, bir ya da birden fazla kez mühür basabilir. Bu durumda oy geçerlidir.

İttifak alanı; İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dahil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamını ifade eder.

İttifak alanı içerisinde, **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührünün;

- Bir siyasi partiye ayrılan alana,
- Hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne,
- İttifak unvanı bölümüne taşacak şekilde, bir siyasi partiye ayrılan alana, basılması halinde, bu oy pusulaları geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde o siyasi partinin cetveldeki sütununa işaretlenir.

Bu haller dışında, mührün yalnız ittifak alanı içinde basıldığı her durumda oy, ittifaka verilmiş sayılır ve bu oy pusulası da geçerlidir.

Örneğin; X partisinin ve Y ittifakının seçmeni ittifakı alanı içinde:

- Yalnızca X Partisi alanına mühür basarsa, bu oy X Partisinin olur.
- Hem Y İttifakı yazan alana hem de X Partisi alanına mühür basarsa bu oy X Partisi'nin olur.
- Y İttifakı yazan alan ile X Partisi alanına taşan şekilde mühür basarsa, bu oy X Partisinin olur.
- Sadece Y İttifakı yazan alana mühür basarsa bu oy sadece Y ittifakının ortak oyu olur.
- Hem X Partisi hem de ittifak alanı içindeki bir ya da birden fazla parti alanına mühür basarsa bu oy Y ittifakının ortak oyu olur.

- Hem birden fazla siyasi parti hem de Y ittifakı unvanının bulunduğu alana mühür basarsa bu oy Y ittifakının ortak oyu olur.

İttifakın oyları, ittifakın içinde yer alan partilere oransal olarak dağıtılacaktır. Bu durum, o seçim çevresinde siyasi partilerin çıkaracağı milletvekili sayısını doğrudan etkileyecektir.

Geçersiz olabileceğinden tereddüt edilen oy pusulaları bir kenara ayrılır. Bu sırada sayıma ara verilmez.

Geçerli olduğu tartışmasız olan oy pusulaları, okundukları anda sayım döküm cetveline işlenir.

Sonra geçerliliği konusunda tereddüt bulunan oy pusulaları ele alınır. Geçerli olup olmadıkları, hesaba katılıp katılmayacakları, sandık kurulunca karara bağlanır.

Geçerli sayılan oy pusulaları da herkesin görebileceği ve işitebileceği şekilde sandık kurulu başkanı tarafından okunarak sayım döküm cetveline işlenir. Tüm oy pusulalarının okunması tamamlandıktan sonra her seçim türü için adayların, ittifakların ve siyasi partiler ile bağımsız adayların aldıkları oy miktarı sayım döküm cetvellerinin ilgili bölümüne yazılır.

f. Geçersiz Oy Pusulaları (135 sayılı Genelge m. 41)

- Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunmayan,
- Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,
- Hiçbir yerine **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührü basılmamış olan,
- Birden fazla cumhurbaşkanı adayına, aynı ittifak içinde yer almayan birden fazla siyasi partiye, birden fazla ittifaka veya birden fazla bağımsız adaya ayrılan alanlara **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührü basılmış olan,

- Birden fazla cumhurbaşkanı adayına, aynı ittifak içinde yer almayan birden fazla siyasi partiye, birden fazla ittifaka veya birden fazla bağımsız adaya ayrılan alana taşmış **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührü bulunan,
 - Sandığın ait olduğu seçim çevresinden başka bir seçim çevresi için düzenlenmiş olan,
 - Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,
 - Üzerine **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührü dışında veya **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührü yerine herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kaşesi, mühür veya parmak izi basılmış olan,
 - Üzerinde yer alan cumhurbaşkanı adaylarına, siyasi partilere, ittifaklara veya bağımsız adaylara ait bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,
 - Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya şekiller çizilmiş olan,
- birleşik oy pusulaları geçerli değildir.

g. Geçersiz Sayılmayan Oy Pusulaları (135 sayılı Genelge m. 41)

- Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması,
- Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması,
- Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılamaması,
- Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi,
- Bir cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti, ittifak alanı veya bağımsız aday alanına basılan **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührünün alanları ayıran çizgili bölgeye taşmış olması,
- Başka bir cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti, ittifak alanı veya bağımsız adayın alanına taşmamak kaydıyla, cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti, ittifak alanı veya bağımsız aday alanına birden çok **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührü basılması,

- Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması oy pusulasını geçersiz hale getirmez.

NOT: Zarftan çıkan oy pusulalarında bir seçim türüne ait olanının geçersiz olması, diğerinin geçersiz sayılmasını gerektirmez.

h. Hesaba Katılan ve Katılmayan Oy Pusulaları (135 sayılı Genelge m. 42)

- Birleşik oy pusulalarında baskıda silinme veya yanlışlık yapılmış olsa bile, hangi siyasi parti veya bağımsız aday lehine kullanılmış olduğu **“TERCİH”** veya **“EVET”** mührünün vurulduğu yerden kesin olarak anlaşılan oy pusulaları hesaba katılır.
- Zarfın içinden el ilanı, broşür ya da özel bir işaret, yazı veya şekil taşıyan kağıt veya işaret amacı taşıyan herhangi bir madde çıkmış olması halinde, bu zarftan çıkan oy pusulalarının hiçbirisi hesaba katılmaz.
- Bir zarfta tek oy pusulası kullanılan seçimlerde, zarfın içerisinden o seçim türüne ait oy pusulasının dışında, aynı veya başka bir seçim türüne ait oy pusulası çıkmış olması halinde, bu zarftan çıkan oy pusulalarının hiçbirisi hesaba katılmaz.
- Bir zarfta birden fazla oy pusulası kullanılan seçimlerde, zarfın içerisinden aynı seçim türüne ait birden fazla oy pusulası çıkmış olması halinde, sadece bu seçim türüne ait oy pusulaları hesaba katılmaz, diğerleri hesaba katılır.
- Bir zarfta birden fazla oy pusulası kullanılan seçimlerde, o zarfta kullanılması gereken oy pusulalarının dışında başka bir seçim türüne ait oy pusulası çıkmış olması halinde, bu zarftan çıkan oy pusulalarının hiçbirisi hesaba katılmaz.
- Bir zarfta birden fazla oy pusulası kullanılan seçimlerde, o zarfta kullanılması gereken oy pusulalarından biri veya birkaçı eksik çıksa

bile, zarftan çıkan diğer oy pusulaları hesaba katılır.

Geçerli ve geçersiz oy pusulaları ile hesaba katılmayan oy sayıları her bir seçim türü için ilgili sandık sonuç tutanağına geçirilir ve tutanak defterine yazılarak sandık kurulu tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandık kurulunun kararına katılmayan kurul üyesi, karara katılmama sebeplerini, muhalefet şerhi olarak tutanak defterine yazıp imzalayabilir.

7. SONUÇ İLANI (135 sayılı Genelge m. 43, 44)

Sayım ve döküm tamamlandıktan sonra; oy kullanan seçmen sayısının, geçerli ve geçersiz oyların toplamına eşit olup olmadığı kontrol edilmelidir. Ayrıca geçerli oyların toplamı;

- Cumhurbaşkanı adaylarının aldıkları oyların toplamına,
- Milletvekili seçiminde ise siyasi partilerin, ittifakların ve varsa bağımsız adayların aldıkları oyların toplamına

eşit olmalıdır. Bundan sonra sandık sonuç tutanağı imzalanıp mühürlenir.

NOT: Tutanakta bulunması gerekli olan bilgilerin tamamı için 135 sayılı Genelge'nin 43'üncü maddesini inceleyiniz.

Sandık sonuç tutanakları düzenlendikten sonra, her bir müşahit için birer tane örneği hazırlanır, sandık kurulu başkanı ve üyelerince imzalanıp mühürlendikten sonra müşahitlere dağıtılır.

ÖNEMLİ !

Müşahit, sandık kurulundan alacağı sandık sonuç tutanağının;

- Islak imzalı ve mühürlü olup olmadığına,
- Oylar yazılırken, yerlerinin kaydırılmamış olduğuna,

dikkat etmelidir. Bu tutanak ıslak imzalı ve mühürlü olmazsa, ispat gücü ve hükmü de yoktur. Her sandık kuruluna yeteri kadar sandık sonuç tutanağı yasa gereği verilmekte olup, sandık sonuç tutanağı bulunmaması gibi bir olasılık söz konusu değildir (Bu gibi bir durum ile karşılaşıldığında 135 sayılı Genelge'nin 43'üncü maddesi sandık başkanı ve üyelerine **hatırlatılmalıdır**).

ÖNEMLİ !

Eğer sandık kurulu üyesi ve aynı partinin müşahidi ıslak imzalı ve mühürlü tutanaktan isterlerse; imzalı ve mühürlü tutanak, sandık kurulu üyesine verilir. Ancak bu durumda, o partinin müşahidine ayrıca tutanak verilmez.

Sandık sonuç tutanağı müşahitlere dağıtıldıktan sonra geçerli ve geçersiz oy pusulaları, zarflar ve tüm seçim malzemeleri ayrı ayrı paketlenir, oy torbasına konulur ve oy torbası mühürlenir.

a. Müşahidin Tutanağı Siyasi Partiye Ulaştırması

Sandık sonuç tutanağını alan müşahit, bu tutanağı temsil ettiği partinin ilçe başkanlığınca belirlenen yere ve kişiye **derhal** ulaştırmalıdır.

ÖNEMLİ !

Islak imzalı ve mühürlü sandık sonuç tutanakları, partinin ilçe başkanlığınca belirlenen yere ve kişiye derhal ulaştırılmadığı takdirde, sonuçların adil ve hatasız olarak açıklanıp açıklanmadığı denetlenemeyeceği için bu görev kritik önemdedir.

Eğer partinin müşahidi o gün sandık başına gelmediyse, yukarıda

anlatıldığı gibi, müşahidin görevini, sandık kurulu üyesi yerine getirecektir. Bu durumda, sandık sonuç tutanağını ulaştırma görevi sandık kurulu üyesine aittir.

b. Oy Torbasının İlçe Seçim Kuruluna Teslimi (135 sayılı Genelge m. 45)

Sandık kurulu tarafından hazırlanan mühürlü oy torbası ve sandık kurulu mührü, sandık kurulu başkanı ile ad çekme yoluyla belli edilecek siyasi partili en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve hiçbir yere uğranmaksızın en kısa zamanda, sandık kurulunun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna teslim edilir.

Sandık kurulunun diğer üyeleri ile müşahitler de yer varsa başkanla birlikte gidebilirler. Yer yoksa kendi araçlarıyla sandık kurulu başkanını takip edebilirler.

İlçe seçim kurulu oy torbasını, getiren üyeler önünde açıp içindekiler hakkında tutanak düzenleyerek teslim alır.

ÖNEMLİ !

İlçe seçim kuruluna pusula ve seçim malzemelerini teslim etmeye gidilirken, hiçbir yere uğranılamaz ve yolda durulamaz.

8. ŞİKAYET VE İTİRAZ

a. Şikayet (135 sayılı Genelge m. 47)

Sandık kurulunun her türlü iş ve işlemine karşı şikayet yoluna gidilebilir. Şikayet sandık kuruluna yapılır. Şikayet sözlü de yapılabilir. Fakat müşahitler, şikayeti ispat kolaylığı sağlaması için yazılı yapmalıdır. İki nüsha doldurulacak şikayet dilekçesinin bir nüshası,

sandık kurulu başkanınca teslim alındığı notu eklenerek şikayetçiye verilir. Yapılan şikayetin sandık kurulu tutanak defterine işlenmesi sağlanmalıdır.

Sandık kurulu, şikayeti üyelerin oy çokluğu ile karara bağlar. Oy eşitliği halinde başkanın oy kullandığı tarafın görüşü geçerli olur. Ancak, kanunun emrettiği hususlarda oylama yapılmaz. Düzenlemeye göre karar verilir. Şikayet kabul edilirse işlem düzeltilir. Fakat şikayet reddedilirse tutanak defterine ret kararı yazılarak, kararın bir örneğinin şikayet edene derhal verilmesi gerekir. Müşahit bu ret kararını hemen, varsa temsil ettiği partinin okul sorumlusuna teslim etmeli, yoksa ilçe başkanlığına ulaşmasını sağlamalıdır.

Önemli: Şikayet hakkının zamanında ve doğru kullanılması büyük önem taşımaktadır. Geçerli geçersiz oy pusulaları ya da zarflar konusunda sandık sonuç tutanağının imzalanmasından sonra ilçe seçim kuruluna yapılacak itiraz, sandık başı şikayeti bulunmadığı ve bu nedenle itiraz delillendirilmediği gerekçesiyle reddedilmektedir.

b. Şikayette Bulunabilecekler (135 sayılı Genelge m. 48)

- Seçmenler,
- Siyasi partilerin il, ilçe, belde başkanları veya yetkilendirdiği kişiler,
- Müşahitler,
- Adaylar ve milletvekilleri,
- Cumhurbaşkanı adayları veya yetkilendirdiği temsilcileri.

ÖNEMLİ !

Sandık kurullarına, sandık sonuç tutanaklarının imzalanmasından sonra şikayet başvurusu yapılamaz. Bu nedenle şikayetin, usulsüzlüğün olduğu anda yapılması gerekmektedir (135 sayılı Genelge m. 52).

sayılı Genelge m. 53)

Seçim kuruluna yapılan başvuruya itiraz denir. İtiraz;

- Sandık kurulu işlemlerine karşı şikayet olmaksızın yapılabilir.
- Sandık kurulu işlemine karşı şikayetin reddi kararına karşı yapılabilir.
- Sandık sonuç tutanağına karşı yapılabilir.

İtiraz yapılması için önceden şikayet yoluna başvurulması zorunlu değılse de itirazın kabul için önceden şikayette bulunulmuş olması, seçim kurulları nezdinde delil niteliğindedir.

şikayete yetkili kişiler aynı zamanda itiraza da yetkilidir.

İtirazlar;

- Cumhurbaşkanı seçimi için 15 Mayıs 2023 Pazartesi günü saat 17.00'ye kadar yapılabilir.
- Milletvekili seçimleri için 16 Mayıs 2023 Salı günü saat 15.00'e kadar yapılabilir.

İtiraz, şikayet üzerine ret kararı veren sandık kurulu kararına karşı sandık sonuç tutanağı imzalanıncaya kadar sandık kurulu aracılığıyla ya da doğrudan ilçe seçim kuruluna yapılabilir. Fakat sandık sonuç tutanaklarına ilişkin yapılacak itirazların doğrudan ilçe seçim kuruluna yapılması gerekir. Çünkü sandık sonuç tutanağının düzenlenmesinden sonra sandık kurulu aracılığıyla ilçe seçim kuruluna itiraz edilmesi imkanı bulunmamaktadır.

İtiraz yazılı yapılmalıdır. İtiraz dilekçesinde itiraz sebepleri ile deliller tek tek belirtilmeli ve dilekçeye eklenmelidir. Çünkü, haklı olsa bile; sebebi ve delili gösterilmeyen itirazlar kabul edilmez. Ancak; temin edilemeyen delillerin nerelerde oldukları açık biçimde yazılarak itiraz edilebilir.

